

Izabela Jarosińska

"Modernizm polski i czeski w perspektywie porównawczej", Józef Magnuszewski, "Miesięcznik Literacki", R. 5 (1970), nr 11 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/40, 176

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) MAGNUSZEWSKI Józef: Modernizm polski i czeski w perspektywie porównawczej. "Miesięcznik Literacki" R.V: 1970 nr 11 s. 50-56.

Artykuł komparatystyczny, zajmujący się typologią prądu literackiego, wskazuje na zbieżności tendencji artystycznych w modernizmie polskim i czeskim. W obu literaturach modernizm ma podobną dynamikę rozwojową: powstaje w latach 90-tych XIX w., przesila się w pierwszym i ulega powolnej likwidacji w drugim dziesięcioleciu XX w. Oba też czerpią z podobnych ogólnoeuropejskich inspiracji artystycznych i ideowych, lecz w Czechach bunt modernistyczny ma charakter gwałtowniejszy. Dla modernizmu polskiego kluczową tradycję stanowi poezja romantyczna, w Czechach modernizm łączy się z nurtem realistycznym w literaturze. W rozwoju polskiego i czeskiego dramatu oraz prozy dają się zaobserwować podobne tendencje.

I.J.

BP/40

(II) BENJAMIN Walter: O kilku motywach Baudelaire'a. Przeł. B. Surowska. "Przegląd Humanistyczny" R.XIV: 1970 nr 5 s. 69-84, nr 6 s. 105-117.

Przekład studium "Über einige Motive bei Baudelaire" (1939) wg wydania z 1961 r. (w: Illuminationen, Augewählte Schriften). Punktem wyjścia jest stwierdzenie, że Baudelaire świadomie i programowo tworzył poezję mającą odpowiadać zmienionej strukturze doświadczeń odbiorcy. Nowoczesnej świadomości ma odpowiadać traumatyczny rytm liryki Baudelaire'a, znajdującej "oparcie w doświadczeniu, dla którego przeżycie szoku stało się normą". Motyw szoku pozostaje w ścisłym związku z motywem tłum wielkowiejskiego, stale obecnym w utworach poety, nie przez opis, lecz poprzez przeżycie, któremu nadał on rangę doświadczenia. Stąd dalszy motyw gry hazardowej - z jej elementami zmechanizowanych odruchów - pojętej zarazem jako złudna próba wyrwania się spod wszechwładzy czasu.

M.J.

BP/40